

Juryens begrunnelse for tildeling av Arne Fjellbus kirke- og samfunnspris 2020 til Gerd Fleischer

I Gerd Fleischers liv og engasjement, kjenner vi igjen noen av de kristne og humanistiske grunnverdier som preget biskop Arne Fjellbu i hans liv og gjerning.

Biskop Arne Fjellbu hadde stor betydning for kirkens kamp mot NS-myndighetene under andre verdenskrig. Hans protest, mot og klarsyn bidro til samlet kirkelig handling i kampen mot en totalitær statsmakt og ideologi.

Kristne og humanistiske verdier har til alle tider blitt utfordret. Det vil derfor alltid trenge mennesker som med mot og klarsyn kjemper for menneskeverd, for de krenkede, de marginaliserte og de små – og er villig til å betale det kampen koster.

Gerd Fleischer er i så måte en verdig prisvinner.

Gerd Fleischer er tyskerungen med norsk-samisk mor og tysk soldatfar. Hun vokste opp i Troms med barne- og ungdomsår preget av diskriminering og forfølgelse fra lokalsamfunnet og den norske staten. Allerede som 13-åring dro Gerd Fleischer hjemmefra og som 18-åring hadde hun fått nok av Norge. De neste 18 årene levde hun i eksil i England, Tyskland, Frankrike og til sist 13 år i Mexico. Der arbeidet hun som gravende journalist og forlegger og gav ut bøker med innhold så kontroversielt og utfordrende for den mexicanske makteliten at Gerd Fleischer ble pågrepet av sivilkledd politi for så å bli deportert fra Mexico som «persona non grata.»

36 år gammel kom Gerd Fleischer tilbake til Norge og Oslo - fullstendig på bar bakke etter å ha mistet alt.

Tilbake i Norge engasjerte Gerd Fleischer seg snart i en rekke frivillige prosjekter. Hun var med å etablere det første krisesenteret i Oslo og startet Innvandrerbarnas Foreldreforum. Mest kjent er hun imidlertid for å gi ansikt til og kjempe for rettferdighet for krigsbarna. Selv foretrekker hun at de kalles tyskerungene, en usminket benevnelse på de mer enn 12000 barna som vokste opp i etterkrigstidas Norge som et synlig resultat av forholdet mellom ei norsk kvinne og en tysk okkupasjonssoldat. Med hevet hode, stor integritet og trassig utholdenhet var Gerd Fleischer frontfigur i tyskerungenes sak mot den norske stat, helt til menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Det var i 2007.

Gerd Fleischers engasjement har hentet næring fra eget liv, men det har gjennom mange år vært et bredt engasjement for nye generasjoner krigsbarn, «uønskede barn» og alle ofre for diskriminering og forfølgelse. Hun har vært en konstant påminner om hvordan Norge ikke har noen god historie når det gjelder barn av uønskede. Det har vært samebarn, taterunger, jødebarn, sigøynerbarn og tyskerunger.

I dag er det asylbarna og ikke minst IS-barna som ikke er ønsket i Norge. Dagens norske IS-barn er de forhattes etterkommere, slik som tyskerungene var det etter krigen. Asylbarna og de forhattes etterkommere er alle ofre for krig og konflikt - mange alene i verden, mange med tilhørighet i familier sterkt preget av de konfliktene som har drevet dem på flukt. I dag er det deres rettigheter til å vokse opp i Norge uten vold og indoktrinering, Gerd Fleischer brenner

for med det samme engasjementet som for over 30 år siden førte til at hun grunnla organisasjonen SEIF, Selvhjelp for innvandrere og flyktninger. Gerd Fleischer har kjempet en kompromissløs kamp mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, mot rasisme og diskriminering. Hun har vært en nødhavn for enkelt-mennesker og utfordret til sterkere samfunnsansvar for de utsatte. Hun har gitt hjem til 8 fosterbarn og tatt imot utallige jenter, gutter og kvinner som har opplevd vold og mishandling. Hun har gitt dem håp, ny verdighet og mulighet til å komme seg ut av sin tvangssammenheng.

Gerd Fleischer har levd et langt og dramatisk liv. «Jeg var 7 år gammel da jeg tok på meg boksehanskene og klatret opp på barrikadene,» sier hun i et intervju fra noen år tilbake. Der har hun blitt.

Med tildelingen av «Biskop Arne Fjellbus kirke- og samfunnspris» til Gerd Fleischer, ønsker Nidaros bispedømmeråd å rette oppmerksomhet mot betydningen av å holde menneskeverdet og våre kristne og humanistiske verdier i hevd. Å holde disse verdiene i hevd innebærer også et kall og en plikt til å handle, et kall til solidaritet og medmenneskelighet.

Vår oppgave og utfordring er å være bankende hjerter, kjærlighetens hender og føtter, håpets fanebærere – med rot i vår egen tro og overbevisning. Vi må aldri være eller bli oss selv nok, verken som enkeltmennesker eller som samfunn. Blikket for de minste og viljen til kamp for deres rettigheter og verdighet er selve testen på om vårt felles moralske kompass er på plass og i bruk.

Modig har Gerd Fleischer utfordret uretten og talt de minstes sak, de stigmatisertes sak, de mest sårbare sak, deres sak som har færre støttespillere enn utfordringer.

Nidaros bispedømmeråd ønsker å gi heder til en imponerende og helstøpt livsinnsats, til en tydelig og modig stemme som alltid har vært våken og observant overfor diskriminerende trekk i det norske samfunnet. Vi ønsker å gi heder til et menneske som har våget å utfordre vår kollektive samvittighet og båret de personlige kostnadene ved sitt engasjement – tro mot sine idealer og tro mot seg selv.

Trondheim 18.mai 2020

Herborg Finnset, biskop i Nidaros
Rita Ottervik, ordfører i Trondheim
Tone Jørstad, Falstadsenteret
Anne Berit Skjerve Sæther, Nidaros bispedømmeråd
Inge Torset, kirkefagsjef i Nidaros (sekretær)